

Оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання

(На прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана)

Наталія ЗАВІДОНОВА,

старший викладач кафедри іноземних мов
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана,

Лариса ЧЕРВІНСЬКА,

старший викладач кафедри іноземних мов
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

Процес реформування освіти є складною, довготривалою справою, але в контексті глобалізації зміни в системі освіти неминучі. В Європі здійснення реформ відбувається досить швидкими темпами. Європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання створення Європейського простору вищої освіти відповідно до основних принципів Болонської університетської хартії 1988 р. У травні 2005 р. Україна приєдналась до Болонського процесу і чітко визначила орієнтири на входження в європейський освітній і науковий простір. Як зазначає В.Г. Кремень, приєднання України до Болонського процесу та європейського мовного простору зумовило необхідність реформування системи освіти у нашій країні в напрямі гуманістично-інноваційної освіти нового типу, її конкурентоспроможності в світовому освітньому просторі [4].

Кредитно-модульна система як невід'ємний атрибут Болонської декларації має виконувати дві основні функції. Перша – сприяння мобільності студентів і викладачів та спрощення переходу з одного університету до іншого. Друга – акумулююча, що полягає в чіткому встановленні обсягів проведеної студентом роботи з урахуванням усіх видів навчальної та наукової діяльності. Сума кредитів дає змогу визначити, на що здатний студент, який навчається за тією чи іншою програмою. Модулі конструюються як системи навчальних елементів, об'єднаних ознакою відповідності визначеному об'єкту професійної діяльності. Він розглядається як певний обсяг навчальної інформації з самостійною логічною структурою і змістом, що дає змогу оперувати цією інформацією в процесі розумової діяльності студента.

Визнання освіти і дипломів є передумовою для створення відкритого Європейського простору вищої освіти і підготовки, в якому студенти і виклада-

чі можуть переміщатися без перешкод. Тому Європейська система трансферу кредитів (ECTS) була розроблена в експериментальному проекті, організованому в рамках програми «Еразмус» як засіб покращання визнання освіти для навчання за кордоном. Основні елементи ECTS на практиці перевіряли й удосконалювали в експериментальному проекті 145 європейських університетів усіх держав-членів та країн Європейської економічної зони.

Кредити ECTS є числовим еквівалентом оцінки (від 1 до 60), призначеної для елементів навчального плану, щоб охарактеризувати навчальне навантаження студента, необхідне для завершення навчання. Вони відображають кількість роботи, якої потребує кожен елемент навчального плану щодо загальної кількості роботи, необхідної для завершення повного року академічного навчання у закладі, тобто лекції, практичну роботу, семінари, консультації, виробничу практику, самостійну роботу – в бібліотеці чи вдома – та іспити чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. Отже, ECTS базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами.

За будь-яких принципів організації навчального процесу саме системі оцінювання знань належить важлива роль у забезпеченні високої якості освіти та формуванні конкурентоспроможних фахівців. Результати іспитів і заліків зазвичай виражаються в оцінках. Однак у Європі співіснує багато різних систем оцінювання. До того ж питання перезарахування оцінок було однією з найсуттєвіших проблем студентів – учасників ECTS:

а) з одного боку, тлумачення оцінок значно відрізняється в різних країнах, закладах та щодо різних предметів;

б) з іншого боку, помилка при перезарахуванні оцінки може мати серйозні наслідки для студентів.

Неможливо визначити єдиний критерій систем оцінювання у європейських країнах. У більшості країн є загальна система оцінювання, котра в жодному випадку не є універсальною; крім цього, визначення бала «проходження» за певною шкалою може різнитися між закладами, і межа застосування всіх доступних балів суттєво відрізняється у різних закладах, змінюється з року в рік та залежно від предмета [1].

Однією з основних засад шкали оцінювання системи ECTS є те, що вона досить чітко визначена для того, аби заклади прийняли свої рішення щодо її застосування. У результаті Європейська комісія

скликала групу експертів для визначення спірних питань. Інформація, коментарі та статистичні дані, представлені 80 закладами з 84 закладів – учасників ECTS на той час, були взяті до уваги для подальшого відпрацювання запропонованої шкали оцінювання ECTS. Всі групи предметів були узгоджені з цією шкалою з метою перевірки її ефективності. Шкала оцінювання ECTS була розроблена для того, щоб допомогти навчальним закладам перенести оцінки, виставлені місцевим закладом. Вона надає додаткову інформацію про роботу студентів, а не замінює загальні оцінки. Вищі навчальні заклади приймають самостійні рішення щодо використання цієї шкали у власній системі оцінювання. Європейська система «полегшеної шкали оцінювання» з'явилася в результаті різносторонніх обговорень, які відбувалися серед п'яти груп учасників від початку пошукового етапу; і нині всюди в Європі зрозуміло, що передача оцінок може ефективно здійснюватися за допомогою «полегшеного оцінювання». Європейська кредитно-трансферна система створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури вимірювання й порівняння між закладами освіти результатів навчання студентів, їх академічного визнання. Вона сприяє мобільності студентів, спрощує розуміння і порівняння навчальних програм та досягнень студентів як між вітчизняними, так і іноземними навчальними закладами.

Система ECTS заснована на оцінюванні всіх видів роботи студента, необхідних для досягнення цілей, зазначених у навчальній програмі. Вона базується на принципі, відповідно до якого студент стаціонару за навчальний рік повинен отримати 60 кредитів. Кредити у цій системі можна отримати лише за умови успішного виконання роботи, передбаченої навчальним планом. Робоче навантаження студента у системі ECTS складається з відвідування лекцій, семінарів, самостійних та індивідуальних занять, підготовки власних проектів, складання іспитів тощо [3].

Проблемою для вищої школи України в контексті Болонського процесу є:

- по-перше, визначення витрат навчального часу студента певного актуального рівня розвитку на адекватне вивчення навчального матеріалу в обсязі модуля, тобто узгодження навчального модуля з кредитами;

- по-друге, розроблення методики розрахунку педагогічного навантаження викладачів вищої школи в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу та навчального навантаження студента, а також взаємозв'язок між ними [2].

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана вже багато років бере участь в Болонському процесі, і за цей час система критеріїв оцінювання змінювалась декілька разів з метою поліпшення якості знань та мотивації студентів. Досить тривалий час впроваджувалася си-

стема 40 на 60, тобто 40 балів студенти набирали протягом семестру, а решту 60 балів – на іспиті. Однак з часом така система перестала задовольняти як студентів, так і викладачів. Річ у тому, що таке оцінювання давало змогу студентам не відвідувати заняття, покладаючись тільки на результати іспиту. Це викликало незадоволення не тільки викладачів, але і студентів, які сумлінно працюють, тому що доволі часто нівелювало результати їхньої роботи порівняно з тими, хто не докладав багато зусиль, але міг отримати 50 мінімальних балів та набрати потрібну кількість кредитів. Критерії було переглянуто і запроваджено систему 50 на 50. Це було зроблено з метою посилення вимог щодо відвідування занять. Студентам довелося поставитися до відвідування занять, активної роботи в аудиторії та виконання самостійної роботи досить серйозно. Однак виникла потреба чітко та прозоро пояснити кожному студенту, як саме вони можуть набирати ці 50 балів протягом семестру. Кафедра іноземних мов факультету управління персоналом та маркетингу після неодноразових переробок та вдосконалень розробила критерії оцінювання академічних досягнень студентів, які діють і нині. Студент може отримати максимально 50 балів за активну роботу в аудиторії, а також за виконання модульних контрольних робіт та самостійну роботу протягом семестру і 50 балів на іспиті. Однак треба зауважити, що рішенням вченої ради університету було вирішено дозволити студенту отримати ще 10 балів за рахунок додаткового завдання до іспитового білета. Тепер розглянемо, як розподіляються бали в кожній складовій, зокрема як це відбувається на кафедрі іноземних мов.

Накопичувальна складова:

- 30 балів нараховується за активну та систематичну роботу в аудиторії;

- 10 балів студент може отримати за виконання двох модульних контрольних робіт на семестр;

- 5 балів – за виконання самостійної роботи (домашнього аналітичного читання встановленого обсягу) або виконання індивідуальних робіт, узгоджених з викладачем;

- 5 балів – за презентацію усних розмовних тем за тематикою програми.

Треба зазначити, що оскільки курс «Іноземна мова за професійним спрямуванням» складається з 10 кредитів і викладається чотири семестри, студенти накопичують бали протягом цього періоду, потім бали сумуються та виводиться середній бал, з яким студенти приходять на іспит.

Іспитова складова:

Максимально студент може отримати на іспиті 50 балів, але не менш як 30. Якщо студент набирає менш як 30 балів, бали не зараховуються. Іспитовий білет складається з п'яти основних завдань та одного додаткового, за яке нараховується 10 балів. В ідеалі студент може отримати 110 балів, але максимальний бал, який може бути зарахований студенту, становить 100. Можливість отримати

додаткових 10 балів на іспиті надається студентам, які не накопичили достатньо балів протягом семестру, а також тим студентам, хто погано впорався з основними завданнями білета. Отже, нині в КНЕУ діють критерії оцінювання 50 на 60, але максимальна кількість балів, яка може бути зарахована, не перевищує 100 балів.

Ці критерії оцінювання також не є ідеальними. Проблема виникає з постійною потребою оцінювати студентів практично на кожному занятті, інакше є загроза втрати певної кількості балів. Треба визнати, що це обмежує викладача в його творчому підході, запровадженні новітніх технологій на заняттях у зв'язку з браком часу. Інша проблема полягає в тому, що в окремих випадках накопичені бали не завжди є об'єктивними, оскільки як студент, так і викладач постійно налаштовані на оцінювання. Виникає також проблема з пропусками занять з поважних причин, тому що і студент, і викладач мають знайти час і місце для зустрічі з метою складання пропущеного матеріалу і надолуження втрачених балів. Це створює додаткове навантаження на викладача, особливо в кінці семестру, що не враховується в його загальному педагогічному навантаженні. Деякі студенти скаржаться, що дуже важко накопичити потрібну кількість балів, оскільки неможливо отримувати оцінки на кожному чи практично на кожному занятті, тобто є певна втрата мотивації. Однак з минулого року КНЕУ успішно запровадив електронні журнали результатів навчання академічних груп, що забезпечує можливість постійного моніторингу результатів навчання як самим студентом, так і деканатами. Журнали є доступними з зовнішньої мережі, тому батьки також можуть контролювати та стимулювати своїх дітей. Однак тут теж є зауваження, оскільки студенти порівнюють свої бали з балами інших студентів, що призводить до певного змагання за бали.

Адміністрація та професорсько-викладацький склад КНЕУ постійно працюють над удосконаленням критеріїв оцінювання успішності, щоб розробити зрозумілу та прозору систему, яка забезпечить студентам мотивацію до того, щоб задіяти весь свій потенціал та здібності в процесі навчання.

Література

1. **Антонюк Л.Л.** Оцінювання навчальної роботи студентів у системі забезпечення якості вищої освіти / Л.Л. Антонюк // Забезпечення відкритості, прозорості та об'єктивності оцінювання якості навчальної роботи студентів: досвід, проблеми, перспективи розвитку: зб. матеріалів наук.-метод. конф. 2 лютого 2010 р.: у 2 т. – Т 1. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 31.
2. **Болонський** процес в Україні [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/bologna/>.
3. **Чуйко Г.** ECTS – обов'язковий євростандарт Болонського процесу [Електрон. ресурс] / Г.Чуйко, Н.Чуйко. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/bologna/vprov/articles/30.html>.
4. **Кремень В.Г.** Болонський процес: зближення, а не уніфікація / В.Г. Кремень // Дзеркало тижня. – 2003. – №48(473). – 13–19 грудня.
5. **Робоча** навчальна програма дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» кафедри іноземних мов факультету управління трудовими ресурсами та маркетингу. – Розділ 10. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань. – К.: КНЕУ ім. В.Гетьмана, 2010.



Анотації

Наталія ЗАВИДОНОВА, Лариса ЧЕРВІНСЬКА **Оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання (На прикладі КНЕУ імені Вадима Гетьмана)**

У статті розглянуто досвід роботи викладацького складу кафедри іноземних мов КНЕУ імені Вадима Гетьмана з удосконалення критеріїв оцінювання знань студентів. Проаналізовано переваги та недоліки системи оцінювання, яка використовується в університеті.

Ключові слова: кредитно-модульна система, оцінювання знань, критерії.

Наталія ЗАВИДОНОВА, Лариса ЧЕРВИНСКАЯ **Оценивание знаний студентов в условиях кредитно-модульной системы обучения (На примере КНЭУ имени Вадима Гетьмана)**

В статье рассмотрен опыт работы преподавательского состава кафедры иностранных языков КНЭУ имени Вадима Гетьмана по усовершенствованию критериев оценивания знаний студентов. Проанализированы преимущества и недостатки системы оценивания, используемой в университете.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, оценивание знаний, критерии.

Nataliya ZAVIDONOVA, Larysa CHERVINSKA **Evaluation of knowledges of students in the conditions of credit-module system of education (on the example of Kiev national economic university named after Vadym Getman)**

In the article experience teaching staff of department of foreign languages of KNEU named after Vadim Getman on the improvement of criteria of evaluation of knowledges of students is considered. Advantages and lacks of the evaluation system in-use in an university are analysed.

Keywords: credit-module system, evaluation of knowledges, criteria.